

Kontrola infekčných chorôb**– nové výzvy i v treťom tisícročí**

Vývoj v oblasti infekčných chorôb je vo svete veľmi dynamický a každý rok prináša nové problémy. Od zavedenia surveillance (dohľadu) sa v riebení rokov výskyt infekčných chorôb zmenil, zmenili sa i podmienky, prírodné a najmä sociálne faktory ovplyvňujúce proces šírenia nákazy. Spoločnosť sa sociálne diferencovala, výraznejšie sa diferencovali ťažko dostupné skupiny obyvateľov. Trvalo je aktuálne náhodné, niekedy zá-
konité zlyhanie ľudí, uprednostnenie zisku pred bezpečnosťou, čo znamená pretrvávajúce riziko vzniku a šírenia infekčných chorôb.

K zníženiu chorobnosti epidemiologicky významných infekčných chorôb rozhodujúcou mierou prispela okrem modernej antiinfekčnej terapie priebežne vykonávaná surveillance infekčných chorôb vrátane cielených preventívnych a represívnych protiepidemických opatrení a uplatňovania celoplošnej aktívnej imunizácie. Eufória z priaznivých trendov výskytu infekčných chorôb viedla k naivnej predstave, že do tretieho tisícročia vstúpi ľudstvo bez epidemiologicky významnejších infekčných chorôb.

Ostatné obdobie sa však označuje ako smutná renesancia infekčných chorôb. Mení sa zloženie chorôb, mení sa vekovo špecifická chorobnosť, miznú klasické bakteriálne choroby. Výskyt emergentných infekcií (vtáčia chrípka, SARS, hemoragické horúčky) vyburcoval medzinárodné organizácie k výzve na posilnenie epidemiologickej surveillance v jednotlivých krajinách a k prijatiu nových Medzinárodných zdravotných predpisov členskými štátmi Svetovej zdravotníckej organizácie. Účelom a pôsobnosťou týchto predpisov je zabránenie, ochrana, kontrola a zabezpečenie odozvy verejného zdravotníctva na medzinárodné šírenie chorôb spôsobom, ktorý je primeraný a obmedzený voči ohrozeniu zdravia verejnosti a ktorý sa vyhýba zbytočným zásahom do medzinárodnej premávky a obchodu.

Sledovanie a kontrola infekčných chorôb v krajinách Európskej únie sú uľahčené veľmi dobre fungujúcimi surveillance systémami. Systém surveillance je sústava vzájomne prepojených elementov a aktivít a je obyčajne integrálnou súčasťou zdravotníckeho systému. Surveillance systém poskytuje informácie pre skorú detekciu potenciálnych epidémií a slúži na identifikovanie trendov ochorení, rizikových faktorov a potreby intervencie. Výstup zo surveillance má zvyčajne formu oznámenia alebo správy pre zodpovedné osoby, pre osoby, ktoré rozhodujú. Spôsob použitia správy/oznámenia a jej dopad je konečným testom toho, či je systém surveillance funkčný. Základným legislatívnym predpisom Európskeho parlamentu a rady je Rozhodnutie, ktorým sa zriaďuje sieť pre epidemiologickú surveillance a kontrolu infekčných chorôb. Cieľom tohto rozhodnutia bolo zriadiť na úrovni spoločenstva sieť na podporu spolupráce a koordinácie medzi členskými štátmi s cieľom zlepšiť v spoločenstve prevenciu a kontrolu infekčných chorôb. Sieť sa využíva na epidemiologickú surveillance a ako systém včasného varovania a reakcie pre prevenciu a kontrolu infekčných chorôb.

Meniaca sa problematika a množiaci sa úlohy na úseku boja proti infekčným chorobám vyžadujú zavádzanie mnohých nových postupov v protiepidemickej práci. Okrem iného ide najmä o zavádzanie nových národných programov surveillance, ktoré zabezpečia komplexné zabezpečovanie problematiky v oblasti jednotlivých nákaz. Vyžaduje si to ekologický prístup, ktorý spočíva v sledovaní cirkulácie mikroorganizmov v populácii a vo vonkajšom prostredí, vrátane ich zmien v závislosti na meniacom sa stave populácie, zmien klinického obrazu v závislosti na zavádzaní nových profylaktických a liečebných metód, vzťahu k zvieracej populácii pri zoonózach a k prenášačom pri prírodne ohniskových nákazách. To si vyžaduje vysokú úroveň spolupráce so všetkými hraničnými odborníkmi. Nevyhnutný je medzinárodný monitoring výskytu infekčných chorôb, ktorého súčasťou je i Slovensko, a koordinovaný postup v ich prevencii, ako aj v opatreniach pri ich výskyte.

doc. MUDr. Eva Máderová, CSc.

Slovenská zdravotnícka univerzita
členka redakčnej rady VIA PRACTICA
eva.maderova@szu.sk

Via Practica

Ročník 6, 2009, číslo 10, vychádza 11-krát ročne

Vychádza v spolupráci s:

- Slovenská spoločnosť všeobecného praktického lekárstva SLS
- Slovenská asociácia aterosklerózy

Predseda redakčnej rady:

MUDr. Ľuboš Drgoňa, CSc.

Redakčná rada:

doc. MUDr. Viliam Dobiáš, CSc.
MUDr. Ľubomíra Fábryová, PhD.
MUDr. Stanislav Fabuš
doc. MUDr. Štefan Farský, CSc., FESC
MUDr. Rudolf Hríčka, CSc.
prof. MUDr. Vasil Hricák, PhD., FESC
MUDr. Jozef Jakuš
MUDr. Eva Jurgová, PhD.
JUDr. MUDr. Peter Kováč, PhD.
MUDr. Peter Lipták
MUDr. Eva Máderová, CSc.
MUDr. Eva Mikušková
MUDr. Tibor Molčan
MUDr. Imrich Mucska
MUDr. Darina Sedláková, MPH
MUDr. Júlia Stracenská
doc. MUDr. Peter Špalek, CSc.

Kontrola autodidaktických testov:

MUDr. Jozef Kalužay, PhD.

Vydavateľ:

SOLEN, s.r.o., Bratislava

SOLEN
MEDICAL EDUCATION

Adresa redakcie:

SOLEN, s.r.o., Lovinského 16, 811 04 Bratislava
tel.: 02/5465 1386, fax.: 02/5465 1384
redakcia@solen.sk, www.solen.sk

Redaktorka časopisu:

Magda Žiaková, 02/5465 1380, 0911 904 599,
ziakova@solen.sk

Šéfredaktor vydavateľstva:

Mgr. Roman Jazudek, jazudek@solen.sk

Grafická úprava, sadzba:

4P HOME DTP – Danka Pohlodová, Bratislava,
0903 970 680, pdanka@chello.sk

Obchodné oddelenie:

Ing. Ivana Mihoková, 02/54650647, mihokova@solen.sk

Predplatné na rok 2009:

Cena predplatného za 11 čísel na rok 2009 je 33 € (994,16 Sk, konverzný kurz 30,126 SKK/1 EUR). Časopis si môžete objednať na www.solen.sk, e-mailom: predplatne@solen.sk, faxom: 02/ 5465 1384, tel.: 02/5465 0649.

Všetky publikované články prechádzajú recenziou.**Registrácia MK SR pod číslom EV 3578/09****ISSN 1336-4790**

Časopis je indexovaný v Bibliographia Medica Slovaca (BMS). Citácie sú spracované v CiBaMed.

Citačný index: Via pract.

Vydavateľstvo SOLEN, s.r.o., má výhradné právo na preberanie a publikáciu článkov z časopisov Interní medicína pro praxi a ďalších časopisov vydavateľstva SOLEN, s.r.o., ČR. Akákoľvek časť obsahu alebo článku nesmie byť kopírovaná alebo inak rozmnožovaná s cieľom ďalšieho šírenia akýmkoľvek spôsobom a v akejkoľvek forme bez písomného súhlasu vydavateľstva SOLEN, s.r.o., ako vlastníka autorských práv.

Vydavateľ nenesie zodpovednosť za údaje a názory autorov jednotlivých článkov či inzerátov.